

πηλά γεμάτη». Συνών. *άτσαλωσύνη* 3. β) 'Η κό-
προς του ανθρώπου ή του κυνός Κρήτ. 8) Πάν το ά-
πορρίψιμον, ολον τὰ σκύβαλα, τὰ ξιζάνια κττ. Καππ. ('Α-
ραβάν. κ. ά.) Κάμπ. Κεφαλλ. Μύκ. Ρόδ. Στερελλ. (Κλών.):
Πέτα τ'ς άτσαλιές άπ' τ' άλώψ' Κλών. 9) 'Η έμμηνος κά-
θαρσις της γυναικός Κύπρ. Συνών. ιδ. έν λ. *άτσάλεμα*.

άτσαλιάρικος επίθ. Σύμ. *άτσαλιάρ'κους* Στερελλ.
(Αίτωλ.)

'Εκ του *άτσαλιάρικο* ούδ. του επίθ. *άτσαλιάρικς*.

1) Ρυπαρός, άκάθαρτος Στερελλ. (Αίτωλ.) Συνών.
άκάθαρτος Α1, *άτσαλος* 4, *άτσιγγάνικος* 2, 'Α-
τσιγγανος 3, *βρομιάρικς*, *βρόμικος*. 2) 'Επί σι-
τηρών, ό άναμεμιγμένος μετ' άπορριμμάτων, άκαθάριστος
Σύμ.: *Κλιθάριν-σ'τάριν άτσαλιάρικο*.

άτσαλιάρικς επίθ. άμάρτ. *άτσαλ-λιάρικς* Εϋβ. (Κουρ.)

'Εκ του ούς. *άτσαλι* και της καταλ. -*λιάρικς*.

'Εκεϊνος που λέγει λόγους αισχρούς, ύβριστής. Συνών.
αίσχρολόγος, *άσκημολόγος*, *άτσαλόγλωσσος* 2,
άτσαλόλογος, *άτσαλος* 5, *άτσαλόστομος*, *βρομό-*
στομος.

άτσαλίδι τό, Σίφν.

'Εκ του ούς. *άτσάλι* και της καταλ. -*ίδι*.

Πολλοί όμοιυ πυροβολισμοί: 'Ακου *άτσαλίδι!* Συνών.
τουφεκίδι.

άτσαλίζω Ζάκ. *άτσαρίτζω* Καλαβρ. (Μπόβ.)

'Εκ του ούς. *άτσάλι*.

1) Στομώνω τον σίδηρον Καλαβρ. (Μπόβ.) Συνών.
άτσαλώνω (Ι) 1. 2) Πιέζω την σκανδάλην κάμνω να
πέση ή σφύρα του όπλου χωρίς τουτο να έκπυρσοκροτήση.
παράγω διά της σφύρας σπινθήρα μόνον Ζάκ. 3) 'Απρως.
άστράπτει μακράν (χωρίς να άκούεται βροντή) Ζάκ.

άτσάλινος επίθ. πολλαχ. 'ισάλενος Νίσυρ.

'Εκ του ούς. *άτσάλι* και της καταλ. -*ινος*.

'Ο κατεσκευασμένος από *άτσάλι*, χαλύβδινος ένθ' άν.:
'Ασμ.

'Εχω κι *αντέννες* μπρούντζινες κι *άτσάλινα* κατάρτια
άγν. τόπ.

*Δε σε φοοῦμαι, κῆρ βορεά, φνσήξης δὲ φνσήξης,
γιατ' ἔχω ἀντέννες σύρματα καὶ 'τσάλινα κατάρτια*

Νίσυρ. Συνών. *άτσαλένιος* 1.

άτσαλιός ό, Κύπρ.

'Εκ του ούς. *άτσαλι* και της καταλ. -*ός* καθώς και
κάστανο-καστανός, *μέλισσα-μελισσός* κττ.

Είδος κοχλίου, λεϊμαξ (ώνομάσθη ούτω διά τὸ γλοιώ-
δες ὑγρὸν τὸ ὁποῖον ἐκχύνει).

άτσαλόγλωσσα ή, Ζάκ. κ.ά.

'Εκ του επίθ. *άτσαλος* και του ούς. *γλωσσα*.

Θρασεΐα, ύβριστική γλώσσα, χαρακτηριστικὸν ανθρώ-
που θρασέος, δηκτικοῦ και άθυροστόμου. Συνών. *ά-*
σκημόγλωσσα.

άτσαλογλωσσιά ή, Σίφν. κ.ά.

'Εκ του επίθ. *άτσαλόγλωσσος*.

'Ατσαλοκουβέντα, ό ιδ., ένθ' άν.: 'Η *άτσαλογλωσ-*
σιά του ήγήνηκε άφορμή γι' αυτά τὰ κακά Σίφν.

άτσαλόγλωσσος επίθ. Εϋβ. (Κάρυστ.) Ζάκ. Θήρ.
'Ικαρ. Κρήτ. ('Εμπαρ. Σφακ. κ.ά.) Κύθηρ. Κύπρ. Μήλ. Πε-
λοπν. (Κορινθ. Μάν.) Σίφν. Χίος κ.ά. *άτσαλόγλουσσος*
Λέσβ. Σάμ. *άτσαλ-λόγλωσ-σος* Κύπρ. *άτσαλ-λ'όγλωσ-σος*
Ρόδ.

'Εκ του επίθ. *άτσαλος* και του ούς. *γλωσσα*.

1) 'Ο κακήν γλώσσαν έχων, ό μη προσέχων εις τούς
λόγους του, αυθάδης ένθ' άν.: *Πάψε, άτσαλόγλωσσε, ένα λόγο*
λέω γὼ καὶ δέκα σὺ! Πελοπν. (Κορινθ.) 2) 'Ατσαλιάρ-
ικς, ό ιδ., ένθ' άν.: *Εἶναι ἕνας άτσαλόγλωσσος άποῦ, θέ μιν,*
φύλαγε! Κρήτ. *Εὐτὸς εἶναι φιλότιμος ἄνθρωπος, ἀλλὰ τί νὰ*
βγάλῃς ποῦ εἶναι άτσαλόγλωσσος; Νάξ. (Γαλανᾷδ.)

άτσαλόδετος επίθ. Λεξ. Δημητρ.

'Εκ του ούς. *άτσάλι* και του ρ. *δένω*.

Μεταφ. Ισχυρός, δυνατός. Συνών. *άτσαλόκορμος*.

άτσαλοδούλης ό, Λευκ. Πελοπν. (Κορινθ.)

'Εκ του επίθ. *άτσαλος* και του ρ. *δουλεύω*.

'Ο μη προσέχων εις την εργασίαν του, ό έλλιπώς ή
κακῶς έκτελῶν την εργασίαν του ένθ' άν.: *Αὐτὸς εἶν' ά-*
τσαλοδούλης, δὲν τὸν θέλω 'ς τὴ δουλειά μιν Λευκ. 'Ατσαλο-
δούληδες δὲ θέλω 'ς τὴν ἀργατεία μιν Κόρινθ.

άτσαλόκορμος επίθ. Λεξ. Δημητρ.

'Εκ των ούς. *άτσάλι* και *κορμί*.

'Ατσαλόδετος, ό ιδ.: 'Ατσαλόκορμοι λεβέντες.

άτσαλοκουβέντα ή, πολλαχ. *άτσαλοκουβέδα* Κεφαλλ.

'Εκ του επίθ. *άτσαλος* και του ούς. *κουβέντα*.

Κακός λόγος, αισχρολογία. Συνών. *άσκημολογία*,
άσκημόλογο, *άτσαλογλωσσιά*, *βρομόλογο*, *κα-*
κογλωσσιά, *κακόλογο*, *παλαιοκουβέντα*, *πα-*
λαιόλογο.

άτσαλολαμαρίνα ή, Ναύστ.

'Εκ των ούς. *άτσάλι* και *λαμαρίνα*.

Λαμαρίνα από άτσάλι, έλασμα χάλυβος.

άτσαλόλογος επίθ. πολλαχ.

'Εκ των ούς. *άτσαλι* και *λόγος*.

'Ατσαλιάρικς, ό ιδ.

άτσαλόπεννα ή, 'Ιθάκ.

'Εκ των ούς. *άτσάλι* και *πέννα*.

Κονδυλοφόρος: *Πῆρα άτσαλόπεννα με τὸ άτσαλοπεννί της*.

άτσαλοπεννί τό, 'Ιθάκ.

'Εκ του ούς. *άτσαλόπεννα* κατά τύπ. υποκορ.

Μεταλλίνη γραφίς, πέννα.

άτσαλόπετρα ή, Ζάκ. Θήρ. Κρήτ. Πελοπν. ('Αρκαδ.

Λακων.) κ.ά.

'Εκ των ούς. *άτσάλι* και *πέτρα*.

Πέτρα κατάλληλος διά τὸ άτσάλι του πυροβόλου όπλου,
ό πυρίτης λίθος, ποικιλία του χαλαζίου: «Τὸ στρατόπεδον
πάσχει τὰ μέγιστα τροφῶν, πολεμεφοδίων καθὼς και από
άτσαλόπειρες και χαρτί διά φισέκια» Αρχ. Ρώμα 2, 269.
«Από μπαρουτόβολον καθὼς και από *άτσαλόπετρα*» Α'Α-
ναργ. Σπετσιωτ. 178. || Παροιμ. *Τὸν ἔδειρε με τὴν άτσαλό-*
πετρα (ἐπὶ τῶν τοκογλύφων) Πελοπν. (Λακων.) || 'Ασμ.

Μὰ τρεῖς βολὲς τὸ τρανίξα, μὰ καὶ τοῖς τρεῖς δὲν πιάνει,
ἔπεσε ἡ άτσαλόπετρα με τὸ καλαμπαλίκι

(*καλαμπαλίκι* = ἴσως ἐξάρτημά τι του πυροβόλου όπλου)
Λακων. Συνών. ιδ. έν λ. *άτσαχας* 1.

άτσαλόπροκα ή, άμάρτ. *άτσαλόδροκα* Κρήτ. (Σητ.)

'Εκ των ούς. *άτσάλι* και *πρόκα*.

Πληθ., καρφία ειδικά προσηλούμενα εις τὸ πέλμα των
υποδημάτων: *Βάνω άτσαλόδροκες 'ς τὰ στιβάγια*.

άτσαλός επίθ. *άσαλος* Μύκ. *άσ-σαλος* Λεξ. Πρω.

άσ-σαλ-λος Κάμπ. *άτσαλος* κοιν. και Καππ. (Σινασσ. κ.ά.)
Πόντ. (Κοτύωρ. Οίν. Σινώπ. Τραπε. Χαλδ.) *άτσαλος* Μέ-

γαρ. ἄτσαλους βόρ. ιδιώμ. ἄτσαλες Σκυρ. ἄτσελος Θήρ. ἄτσαλ-λος Κύπρ. Μεγίστ. Μῆλ. Σύμ. κ.ά. ἄτσαλ-λος Ρόδ. ἄτσελος Χίος ἄρτσαλος Πόντ. (Κερασ. Ὁφ.) ἀνάτσαλους Λέσβ.

Τὸ μεσν. ἐπίθ. ἄτσαλος. Ἡ ἐτυμολογία τῆς λ. ἀκαθόριστος. Ὁ Κορ. ἐν Ἀτ. 1, 381 ἀνάγει εἰς τὸ τοῦ Ἡσυχίου «ἄσκαλα· ἀκάθαρτα» ἢ «ἀττάλη· φάρυξις ὑπὸ φρυγῶν», ὁ ΔΜαυροφρ. Δοκίμ. 58 εἰς τὸ ἄκαλος, ὁ ΜΦιλήντ. Γλωσσογν. 2, 196 εἰς τὸ ἀτάσθαλος, ὁ δὲ G Meyer ἐν Indogerm. Forsch. 6, 107 εἰς τὸ Ἰταλ. *ascele*. Ἡ λ. ἴσως παρήχθη ἐκ τοῦ ἐπίθ. σαλός-ἄσαλος, καθὼς καὶ μωρός-ἄμωρος, χλομός-ἄχλομος κττ., περὶ ὧν ἰδ. ΣΨάλην ἐν Ἀθηνᾶ 28 (1916) Λεξικογρ. Ἀρχ. 54 τραπέντος τοῦ σ εἰς τσ καθὼς καὶ γλῶσσα-γλῶτσα, πρόσωπο-πρότσωπο κττ. Ὁ τύπ. Καρπ. ἄσ-σαλ-λος ἴσως ἐμφανίζει τὸν ἀρχικὸν τύπον, διότι αὐτόθι δὲν φαίνεται τρεπόμενον τὸ τσ εἰς σ ὡς ἀλλαχού. Διὰ τὸν τύπ. ἄρτσαλος ἰδ. DOeconomides Lautl. 117 καὶ ΦΚουκούλ. ἐν Ἀθηνᾶ 29 (1917) Λεξικογρ. Ἀρχ. 83 κέξ.

1) Ὁ μὴ ἀποδοχῆς ἄξιος, κακός, ἀντίθ. τοῦ καλός Θράκ. (Μυριόφ. Περίστασ. Σαρεκκλ. κ.ά.) Προπ. (Ἀρτάκ.): Δὲν ἀγαπῶ τὰ ἄτσαλα παιδιὰ Σαρεκκλ. Πὲ τὸν ἄτσαλο τὸν ἀνθρώπο νὰ φοβᾶσαι αὐτόθ. Καλὰ ἄτσαλα, τὰ καμαν (εἴτε καλὰ εἴτε κακὰ εἶναι τὰ ἔκαμαν) Περίστασ. Ἐπαιρνα πέντε δέκα γρόσια, ἄτσαλα ἦτανε; Μυριόφ. 2) Ἀνεπιτήδειος ἀνίκανος Κρήτ. (Σητ.): Ἀτσαλος εἶναι γὰρ τέτοιες δουλειές. Ἀτσαλη ἐπόμεινε ὅς τοι δουλειές τοῦ σπιτιοῦ. Συνών. ἀδέξιος 2. 3) Ἀκοσμος εἰς τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὰ ἔργα, ἀπειρόκαλος κοιν. καὶ Καππ. Πόντ. (Κοτύωρ. Ὁφ. Τραπ. Χαλδ.): Ἀτσαλος καὶ κακοκαμωμένος. Εἶναι ἄτσαλος ὅς τὰ λόγια του - ὅς τὸ περπάτημά του - ὅς τὸ φέρεσμά του κοιν. Βαρέα ἄρτσαλος εἶσαι Ὁφ. || Φρ. Ἀτσαλε καὶ π'ράτσαλε καὶ γουρ'νοπαιδεμένε (ἐπὶ ἀνθρώπου ὅλως ἀγροίκου) Βιθυν. Συνών. ἀνταφλος 1, ἀπραχτος 3 ε. β) Ὁ ἀπροσέκτως καὶ ἀτάκτως γινόμενος κοιν.: Ἀτσαλη δουλεῖα κοιν. Ἀτσαλη περπατησιὰ Κορινθ. γ) Ἀτακτος εἰς τὸ βράδισμα Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κορινθ.): Ἀτσαλο μουλάρι Κορινθ. δ) Ἀτακτος, Καππ. (Σινασσ.) Πόντ. (Οἶν.) κ.ά.: Ἀτσαλον μωρόν Οἶν. ε) Ἀστατος, εὐμετάβλητος Θράκ. (Μέτρ.) 4) Ρυπαρός, ἀκάθαρτος Ἰκαρ. Κρήτ. κ.ά. Ἡ σημ. καὶ ἐν Ἐρωτοκρ. Ε 236 (ἐκδ. ΣΞανθουδ.) «ἀσούσ-σουμη κι ἀνέγνωρη, ἄτσαλη, βρομισμένη». Συνών. ἰδ. ἐν ἄτσαλιάρικος 1. 5) Αἰσχρολόγος σύνθηθ. καὶ Καππ.: Ἀτσαλος ἀνθρώπος, ὅτι φτάση λέει. Ἀτσαλη γλῶσσα. Ἀτσαλο στόμα. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄτσαλιάρικος. β) Αἰσχρός, ἄσεμνος σύνθηθ.: Ἀτσαλες κουβέντες. Ἀτσαλος λόγος. Ἀτσαλα λόγια. 6) Δυσειδής, δύσμορφος Μακεδ. (Σιάτ.) Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἄσκημος 1. 7) Ὁ ἀμέτρως καταναλίσκων, πολυδάπανος, ἄσωτος Πόντ. (Κερασ. Χαλδ.) 8) Ἀκάθαρτος, ἐπὶ γυναικὸς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐμμήνου ροῆς Κάμπ. Κύπρ. Ρόδ.: Ἐν ἡμπαίν-νουν οἱ ἄτσαλες μέσα, γιατί ἐν' ἄθ-θημα (δηλ. εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς λεχοῦς) Κύπρ. Γεναῖτες ἄτσαλες αὐτόθ. 9) Ὁ ἀρτίως μετὰ γυναικὸς συνουσιασθεὶς Κύπρ. 10) Ἀδύνατος, λεπτὸς Ζάκ. β) Ἀμέστωτος, τρυφερός, ἐπὶ σταχύων Λεξ. Δημητρ.: Ἀστά-χγα ἄτσαλα. γ) Ἡ μὴ ἔχουσα κοιλίαν ἐξωγκωμένην, ἐπὶ γυναικὸς ἐγκύου Πελοπν. (Λακων.) 11) Ὁ μὴ εὐρισκό-μενος ἐν καλῇ καταστάσει, ἀκατάστατος, ἄρρυθμος, ἀκα-νόμιστος κττ. σύνθηθ.: Ἀτσαλο περπάτημα - ράψιμο - φέρεσιμο κττ. Ἀτσαλα πράματα. Δουλειές ἄτσαλες. Ἀτσαλο σπῖτι σύνθηθ. Χουράφ' ἄτσαλου (ἀκατάλληλον πρὸς ἄρσιν διὰ τοὺς πολ-λοὺς θάμνους κττ.) Στερελλ. (Κλών.) 12) Ἐπὶ γεννη-

μάτων κττ. ὁ μεμιγμένος μετὰ χώματος, λίθων ἢ σκυβά-λων, ἀκάθαρτος Κάμπ. Κρήτ. Λευκ. Μῆλ. Μύκ. Νάξ. Ρόδ. Στερελλ. (Κλών.) Χίος κ.ά. — Λεξ. Δημητρ.: Ροβίθια - φα-σόλμα ἄτσαλα Λεξ. Δημητρ. Κριθάρι ἄτσαλο Κρήτ. Ἀλεσμο ἄτσαλο (τὸ πρὸς ἄλσιν προωρισμένον γέννημα) αὐτόθ. Σ'τάρι ἄτσαλο Λευκ. Συνών. ἄτσαλω πός. 13) Ἐπὶ ἐδέσματος, τὸ ἀπηγορευμένον ὑπὸ τῆς νηστείας Χίος: Ἀτσαλο φαεῖ. β) Συνεκδ. ἄνοστος Θράκ. (Σιρέντζ.) 14) Μεγάλος, ἰσχυρὸς Πόντ. (Σινώπ.): Ἀτσαλο φωτία (πυρὰ μὲ μεγάλας φλόγας). 15) Οὐς. θηλ. Σύμ. καὶ οὐδ. Ζάκ. Ρόδ., τὰ σκύβαλα τῶν δημητριακῶν καρπῶν: Τὸ σιτάριν ἔχει μέσα γούλην τὴν ἄτσαλ-λη Σύμ. Συνών. αἰρόσιτο (ἰδ. αἰρόσιτα), ἀπογυρίδι, ἀποδερμωνίδι, ἀποκο-σκινίδι 1, ἀποκοσκίνισμα 1, ἀποσίταρο, κοσκι-νίδι.

ἄτσαλοσίδερο τό, πολλαχ.

Ἐκ τῶν οὐς. ἄτσάλι καὶ σίδερο.

Χάλυψ: Σφαῖρες ἀπὸ ἄτσαλοσίδερο Συνών. ἄτσάλι 1.

ἄτσαλόστομος ἐπίθ. Βιθυν. Ζάκ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) Κάλυμν. Κέρκ. Κεφαλλ. Πελοπν. (Οἶν. κ.ά.) Σκυρ. ἄτσαλ-λόστομος Μεγίστ. Σύμ. ἴσαλ-λόστομος Σύμ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἄτσαλος καὶ τοῦ οὐς. στόμα.

Ἀτσαλιάρικος, ὁ ἰδ.

ἄτσαλοτρώγω Κωνπλ. ἴσαλοτρώγω Κάλυμν. ἄτσα-λοτρώω Θήρ. ἄτσαλοντρώω Σάμ. ἄτσαλ-λοτρώω Σύμ. ἴσαλ-λοτρώω Σύμ. ἄτσαλ-λότρώω Ρόδ.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἄτσαλος καὶ τοῦ ρ. τρώγω.

Ἐσθίω κακὰς τροφάς, τρώγω ὅτι τύχη, ἰδίᾳ ἐπὶ ἀ-σθενοῦς ἐνθ' ἀν.: Ἀτσαλοτρώει, γιὰ τοῦτο δὲ θὰ γίνῃ ποιέ-δον καλὰ Θήρ.

ἄτσαλοφαγιά ἢ, Θήρ. κ.ά.

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. ἄτσαλόφαγος.

1) Τὸ νὰ τρώγῃ τις ἀκόσμως, ἀπροσέκτως. 2) Τὸ νὰ τρώγῃ τις κακὰς καὶ βλαβεράς τροφάς.

ἄτσαλόφαγος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἄτσαλόφαος Θήρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἄτσαλα καὶ τοῦ ἔφαγα ἀορ. τοῦ ρ. τρώγω ἀντὶ ἄτσαλοφάγος.

1) Ὁ ἀκόσμως, ἀπροσέκτως τρώγων. 2) Ὁ τρώγων τροφὰς ἐπιβλαβεῖς.

ἄτσαλόχερο τό, ΚΠαλαμ. Βωμ.² 76.

Ἐκ τῶν οὐς. ἄτσάλι καὶ χέρι.

Χεῖρ ἰσχυρά, στιβαρά: Ποίημα.

Μὰ ἐσὺ κράτα, σφίγγε ὅς τ' ἄτσαλόχερό σου

τὴ νεράδα σκλάβα, κοῦρσος σου καὶ βιός σου.

ἄτσάλωμα τό, πολλαχ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἄτσαλώνω.

1) Ἡ διὰ χάλυβος στόμωσις τῶν σιδηρῶν ἐργαλείων πολλαχ.: Τ' ἀξινάρι-τὸ τσεκούρι θέλει ἄτσάλωμα. Μὲ ἄτσάλι τῆς βράσις κάνουμε τὰ ἄτσαλώματα. Συνών. ἄτσαλω-σιὰ 1, στόμωμα. 2) Πληθ., τὰ ἐργαλεῖα τῶν οἰκοδό-μων ὅσα δύνανται νὰ στομωθοῦν Ἀνδρ.

ἄτσαλώνω (Ι) πολλαχ. Μέσ. ἄτσαλώνομαι Μύκ.

Ἐκ τοῦ οὐς. ἄτσάλι. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

1) Στομώνω διὰ χάλυβος σιδηροῦν τι ἐργαλεῖον, οἶον πέλεκυν, σκαπάνην, μάχαιραν κττ.: Ἀτσαλώνω τὸ μαχαίρι - τὸ τσεκούρι κττ. Συνών. ἄτσαλίζω 1. β) Μεταφ. κάμνω τι ἰσχυρόν, ἄκαμπτον σύνθηθ.: Ἀτσαλώνω τὴν καρ-διά (ἐμπνέομαι ἀπὸ γενναιότητα καὶ τόλμην) σύνθηθ. Ἡ δυνατὴ καὶ καλόχυμη ρίζα ἄρχισε πάλε νὰ παίρνῃ ἀπάνω της,

